

Kommunallag för fullmäktigeledamöter

**Måndag den 16 januari eller onsdag den 25 januari 2023.
H:son Holmdahlsalen, ingång 100,
Akademiska sjukhuset**

Helena Linde, förbundsjurist, SKR

Sveriges Kommuner och Regioner - SKR

Kommuner och regioner står för 25 % av BNP

...och styrs av 14.000 folkvalda (40,000 förtroendevalda)

En medlemsorganisation där alla landets kommuner och regioner är med.

En arbetsgivarorganisation som tecknar kollektivavtal för 1,2 miljoner anställda

En intresseorganisation inte en myndighet

SKR

- Driver frågor om utveckling i välfärden.
- Ger service och rådgivning till medlemmar
- Ger stöd i arbetsgivarrollen och tecknar centrala kollektivavtal.

Grundbultar för den kommunala självstyrelsen och relationen till staten

God ekonomisk hushållning

Finansieringsprincipen

Principen om proportionalitet i lagstiftning

Beskattningsrätten, utjämningsystemet, statsbidragen, specialreglering, mjuk styrning

En region är en kommun enligt kommunallagen

Varför talar vi om medlemmar – istället för medborgare?

Regionbegreppet.

Flernivåstyret i Sverige;
kommuner, regionerna och staten.

Kommunallagen, regionerna och vägen till en gemensam reglering.

Självstyrelse – varför då?

Regionfullmäktige

Beslut om inriktning, verksamhet och ekonomi, som budget och skattesats. Principiella ärenden

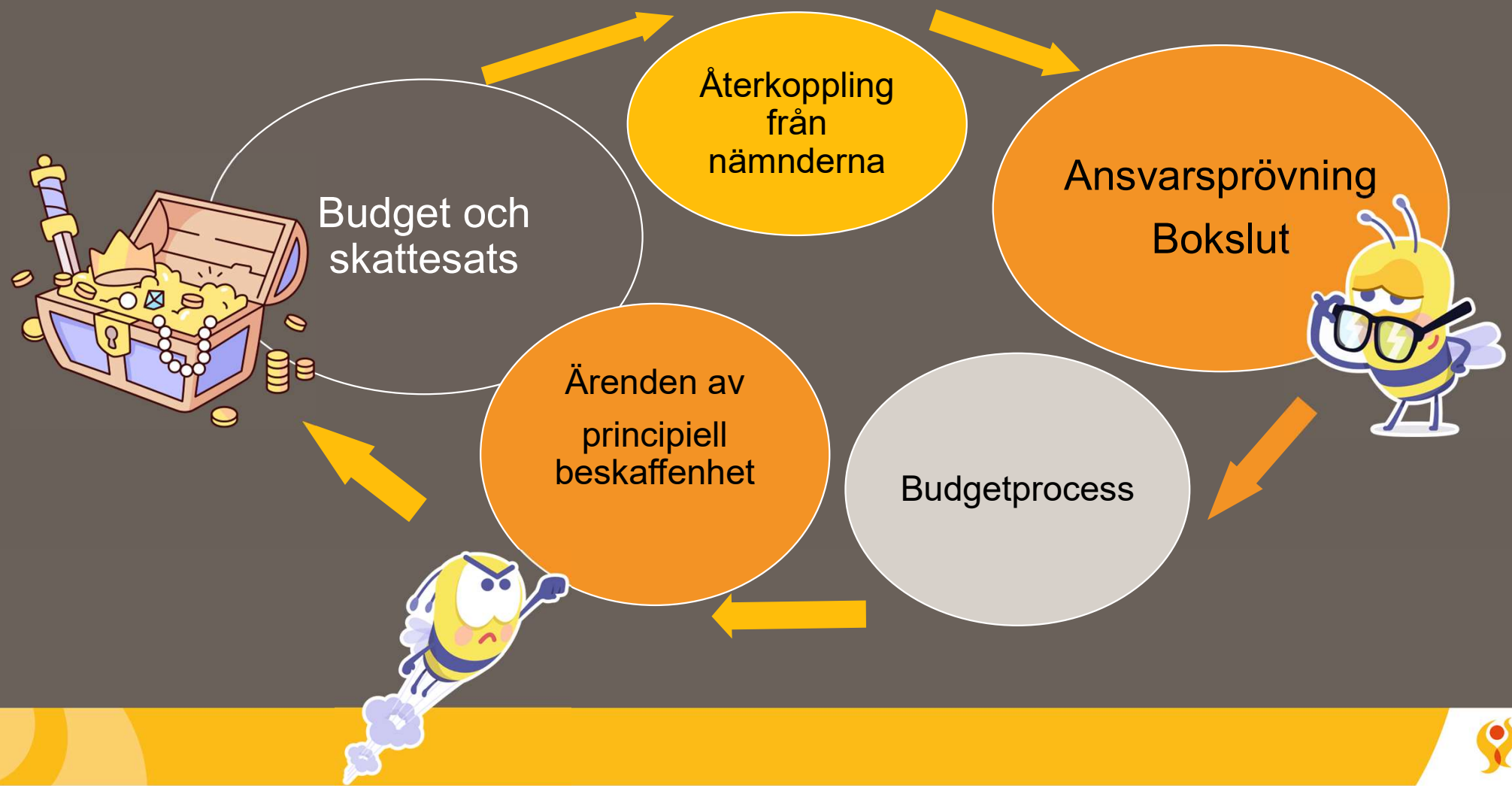
Beslut om förvaltningens organisation och verksamhetsformer i reglemente.

Väljer ledamöter och ersättare till styrelsen och nämnderna samt revisorer

Revisorerna granskar regionens ekonomi och verksamhetens måluppfyllelse

Fullmäktige kan överlåta (delegera) till styrelsen eller övriga nämnder i vissa ärenden.

Fullmäktigeåret

Den allmänna befogenheten

Allmänt intresse

Lokalisering

Likställighet

Retroaktivitetsförbud

Gräns mot andra
huvudmän

Allmännyttig
näringsverksamhet utan
vinstsyfte

Allmänt
näringslivsfrämjande
åtgärder

Självkostnad
och underskott

Avgifter

De förtroendevalda kap. 4 KL

Vad utmärker förtroendeuppdraget?
Rättigheter – Skyldigheter – Ansvar.
Samtalstonen i politiken – säkerhet

De förtroendevaldas villkor – 4 kap.

Initiativrätt

Förmåner

Rätt till
ledighet

Närvarorätt

Röstplikt

Reservation

Förtroendevalda har ...

- initiativrätt genom motion i fullmäktige och genom att väcka ärende i nämnd
- rätt att delta i debatten
- rätt att lägga yrkanden och förslag
- framställa interpellationer och ställa frågor i fullmäktige
- reservationsrätt

Förtroendeuppdraget och de förtroendevalda

Förtroendevald – definieras i lag (KL 4:1-2 §§)

Valbarhet och valbarhetshinder

Valbarhet knuten till rösträtt I
1 kap. KL

Folkbokföringen har betydelse

Förtroendeuppdraget har ett starkt skydd

Definition

Ledamöter och ersättare i fullmäktige, styrelse och nämnder fullmäktigeberedningar råden, revisorerna och ersättare i kommunal-förbunden.

Att återkalla uppdrag är svårt

Enskild förtroendevald

- Vägrad ansvarsfrihet
- Vissa grova brott

Någon nämnd eller alla nämnder

- Ny nämndorganisation
- Ändrad majoritet

Återkallelse av alla uppdrag vid

- Omval till fullmäktige
- Extraval till fullmäktige
- Rättelse har skett och lett sammanräkning som påverkar mandatfördelningen

Ekonomiska förmåner

- Förtroendevald har rätt till ledighet från anställning
- Riktlinjer för ”skälig ersättning” fastställs av fullmäktige

Obligatoriska förmåner

- Förlorad arbetsförtjänst och ek. förmåner
- Reskostnader för person med funktionshinder
- Kostnad för barntillsyn

Frivilliga förmåner

- Ersättning för resor och andra utgifter utöver de obligatoriska
- Arvode för uppdraget, pension m.m.
- Fullmäktige beslutar särskilt för region/kommunalråd

Säkerhet – en viktig fråga

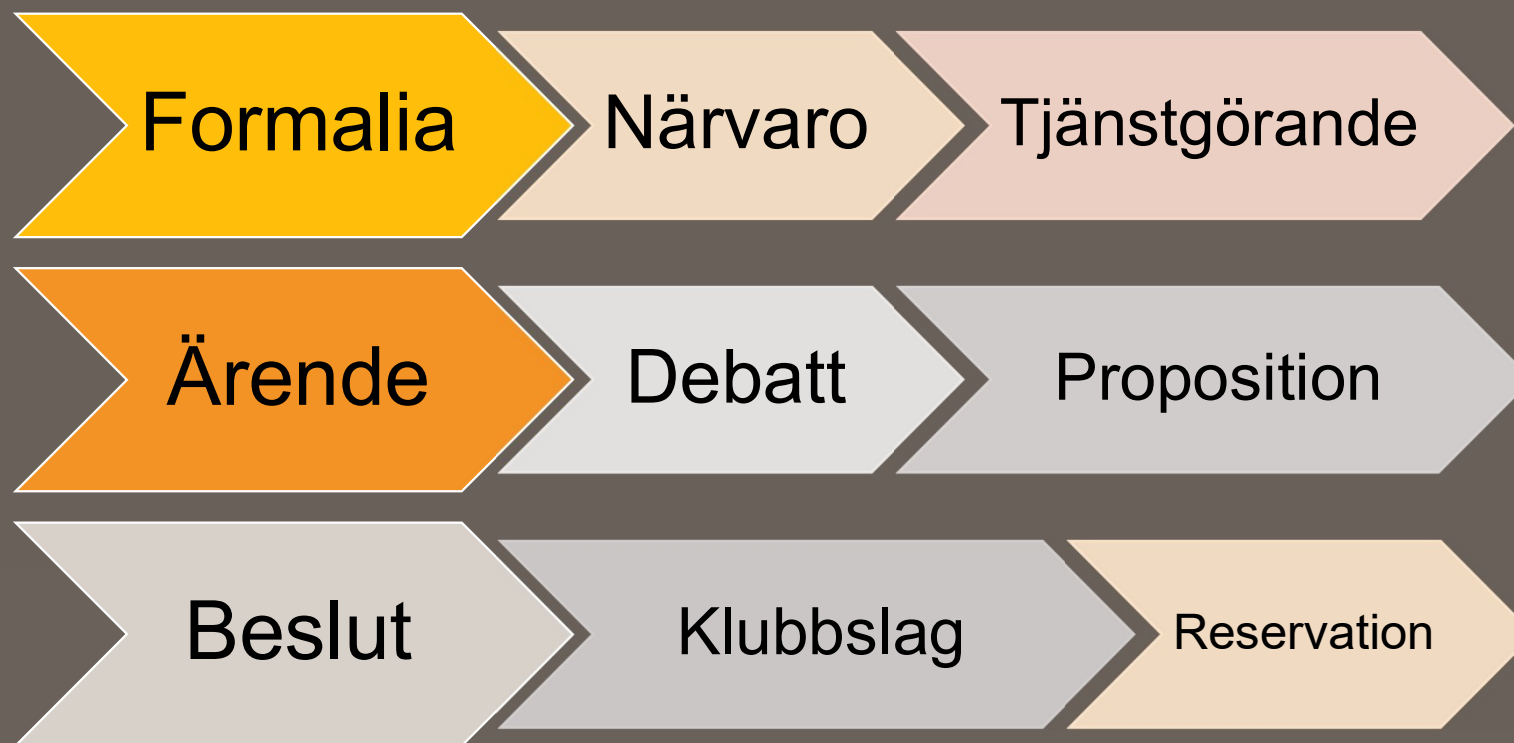

- Var fjärde förtroendevald utsätts hot och hat
- Utveckling mot ett hårdare klimat i det demokratiska samtalet
- Demokratiska uppdraget påverkas,
- Självcensur och avhopp
- Svårare att både behålla och rekrytera
- Kvinnor och unga förtroendevalda löper högre risk
- Begränsar deltagandet i det demokratiska samtalet
- Tystnar människor tystnar demokratin

Sammanträdet

Sammanträdetets faser - Hur kommer ett ärendet till fullmäktige – vad innebär beredningskravet – kommunallagen och arbetsordningen – ordförandes och presidiets roll – uppdraget som ledamot – tjänstgöring – jäv – ordning och reda i debatten – beslutsfasen - något om interpellationer och frågor – och protokollet

KL:s ramar för fullmäktiges sammanträde

Hur får fullmäktige sina ärenden?

Obligatoriskt – alltid via styrelsen

- Från styrelsen, från nämnderna via styrelsen
- Genom motion från ledamot, se arbetsordning
- Från revisorerna (samband med revisionsuppdrag alt. kopplat till granskning)
- Ärende om folkomröstning efter folkinitiativ

Om fullmäktige föreskrivit det

- Från fullmäktigeberedning
- Styrelsen i kommunalt företag
- Genom medborgarförslag / Folkinitiativ

Beredning och beslut

Beredningskrav

Brådskande ärenden

Motioner, medborgarförslag

Folkomrösningar och opinionsundersökningar

Folkinitiativ

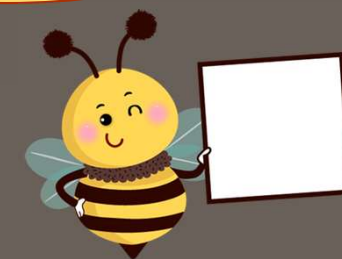
Vid bordläggning och återremiss

Offentlighet och ordning

Avgörande

Interpellationer och frågor

5 kap KL

5 kap KL om fullmäktige

- Antal ledamöter och ersättare
- Val och extra val
- Grundläggande regler för sammanträdet
- Tjänstgöring
- Beslutsförhet
- Jäv
- Beredning
- Beslutsfattande

Arbetsordningen
fyller ut

Arbetsordningen

- Antal ledamöter (5 Kap. 5-7 §§ KL)
- Presidiets uppgifter (5 Kap. 11 § KL)
- Ålderspresident (5 Kap 72 § KL)
- När sammanträden hålls och anmälan om förhinder (5 Kap 12 § KL)
- Inkallande av ersättare och dess tjänstgöring (5 Kap 17 § KL)
- Vilka som får delta i debatten och röstningsförfarande (5 Kap 39-41 §§ KL)
- Justering (5 Kap 69 § KL)
- Medborgarförslag (5 Kap 22 § KL)
- Deltagande på distans (5 Kap 16 § KL)

Ordförande i fullmäktige; uppgifter i KL

Röstplikt, 4 kap 25 § 2 st. 5 kap 56§.

Ansvar för kallelsen 5 kap 12 §

Tillkännage tid, plats och ärenden genom anslag

Leda sammanträde och ansvara för ordningen 5 kap 42 § andra st.

Leder fullmäktiges arbete

Bär ansvaret för

- samtalstonen och "klimatet",
- att ärenden är beredda och
- att besluten inte strider mot lag.

Presidiet

Presidiet ett "organ"

- Uppgifter kan delegeras till ett presidium
- Beslutanderätt kring revisorernas budget
- Beredning inför ansvarsprövningen

Ordförandes ansvar utmejslat i lag presidiets uppgifter i arbetsordning

- Presidiets roll i strategisk planering av agenda, kontakter med styrelse och de politiska partiernas gruppledare

Samspelet under ett sammanträde

Ersättares tjänstgöring fullmäktige

BE RIGHT
BACK! 🐾

Om en ledamot är förhindrad **ska** ersättare tjänstgöra i stället.
Växeltjänstgöring är inte tillåtet för ledamöter

Ersättarna tjänstgör enligt fastställd ordning,
baserad på valresultatet från länsstyrelsen
och ska i fullmäktige alltid komma från samma parti

I arbetsordningen kan det finnas fler föreskrifter.

Jäv; fullmäktige

- Ledamot får inte delta i handläggningen av ett ärende som *personligen* rör ledamoten själv eller vissa närstående till denne.
- Ledamoten ska självmant ge till känna omständigheter som kan antas utgöra jäv.
- Avstår inte den jävige frivilligt att delta i handläggningen måste fullmäktige fatta beslut i frågan.
- Jävig ledamot får vara kvar i lokalen, eftersom sammanträdet är offentligt. Ersättare går in.

Ordning och reda i debatt och beslut

Vilka får delta i debatten?

Kvorumregler
vad gäller för beslutsförhet - se 5:45 §

Bara om mer än hälften av ledamöterna är
närvarande

Undantag

- Interpellationer och frågor
- Jävssituationer

Propositionsregler

Formella yrkanden före materiella yrkanden (5 kap 50-51 §§)

Återremiss eller bordläggning?

Minoritetskyddet

Yrkanden ska kunna besvaras med ja eller nej

Beslutsfattandet

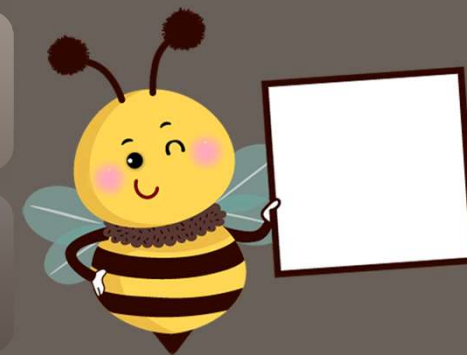
Formkraven uppfyllda?

Framlagda yrkanden – mer än ett alternativ –
kontraproposition?

Ja/Nej – klubbslag – Majoritet – är den enkel eller relativ

Omröstning – öppen eller sluten (i val) ordföranden utslagsröst
i öppen omröstning

Beslutet redovisas, möjlighet till reservation, särskilt yttrande,
protokollsanteckning

Propositionsvägran

Nytt ärende
väckt?

Ordförande
beslutar

Strider mot
lag?

Fullmäktige
beslutar

Interpellationer och frågor

Interpellation eller fråga – är det en debatt eller en sakupplysning?

Om den får framställas eller inte, beslutas utan debatt

Vem får interPELLERAS ?

Kan man interPELLERA om vad som helst?

Vilka krav kan ställas på en interpellation – innehåll och motivering

Protokollsfrågor

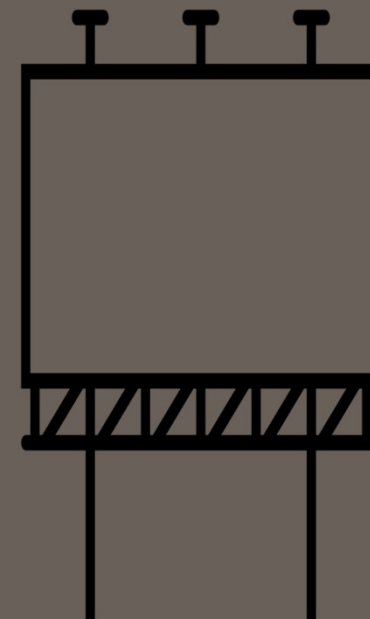
På
ordförandes
ansvar

Närvaro &
ärenden

Innehåll

Justering

Anslag

Justering och justerare

- Protokollet ska justeras senast 14 dagar efter sammanträdet på det sätt som fullmäktige/nämnden har bestämt i arbetsordning/reglemente.
- Ordföranden och en justerare justerar protokollet.
- Protokollet förs på ordförandens ansvar.
- Omedelbar justering; beslutet ska finnas i skriftlig form. Skriftlig reservation ska vara inlämnad när justeringen sker.

Förhållandet till förvaltningen

Arbetsgivarrollen – kommunalrättens styrningslogik – verkställighet och beslutfattande - ti

Fullmäktige, nämnderna och de anställda

Förvaltning

Styrelse &
Nämnder

Fullmäktige

Revisionen

Fullmäktige och revisionen – processen i fullmäktige

Fullmäktiges relation till revisionen

- Revisionen är fullmäktiges organ
- Revisionen ska vara oberoende
- Valbarhet till uppdraget som revisor
- Varje revisor fullgör sitt uppdrag självständigt
- Rätt till upplysningar
- Yttranderätt och initiativrätt

Revisorernas ev. kritik ska kopplas till revisorernas uppdrag

- *om verksamheten är ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande,*
- *om den interna kontrollen är tillräcklig,*
- *om räkenskaperna är rättvisande.*

Revisionen

Revisionsbudgeten fullmäktigepresidiets sak

Självständig yttranderätt för revisorer och de sakkunniga lagfäst – inte enbart en upplysningsrätt.

Revisionsprocessen i fullmäktige

Valbarhet och fyllnadsval för revisorer

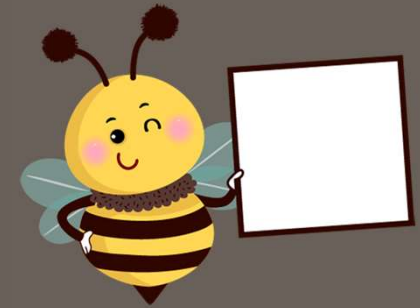

Att klaga på beslut

Laglighetsprövning – ett slags medborgartalan – hur går det till och vad får en prövning för konsekvenser?

Överklagande

- Normalt är alla slutliga beslut överklagbara
- Antingen genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär
 - Finns särskilda överklaganderegler i annan lag än KL kan man inte överklaga med laglighetsprövning
- Vid laglighetsprövning prövas bara beslutets laglighet
 - Domstolen kan endast upphäva ett olagligt beslut och inte sätta något annat i dess ställe
- Vid förvaltningsbesvär prövas klagomålet fullt ut, d.v.s. såväl lämplighet som laglighet
 - Domstolen kan upphäva eller sätta annat beslut i det överklagade beslutets ställe

Laglighetsprövning; en slags medborgartalan

- Rätten att begära laglighetsprövning är knuten till ”kommunmedlemskap” man är behöver inte vara berörd av det beslut man vill klaga på.
- Kommunmedlem är den som är
 - folkbokförd i kommunen
 - äger fast egendom i kommunen eller
 - är taxerad till kommunalskatt där
- Klagotiden är tre veckor från tillkännagivande om justerat protokoll
- Förvaltningsrätt är första instans
 - överklagandet ska skickas dit
- Gäller inte för beslut av rent förberedande eller verkställande art

Grunder för överklagande

Ett överklagat beslut ska upphävas om

- beslutet inte tillkommit i laga ordning
- beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen
- det organ som fattat beslutet har överskridit sin befogenhet
- beslutet strider mot lag eller annan författning

